Социални мрежи за деца: ограничаване, но без проверка на възраст

•••

Божидар Божанов

За мен

- Народен представител от 47-мото до 52-ото Народно събрание
- Министър на електронното управление (2021-2022)
- Софтуерен инженер и архитект
- https://techblog.bozho.net
- https://blog.bozho.net
- X: @bozhobg
- Bluesky: @bozho
- Mastodon: @bozho

Проблем: силно негативното влияние на социалните мрежи върху децата

Негативното влияние на социалните мрежи върху децата

- Пристрастяващ ефект (допамин)
- Загуба на концентрация
- Безпокойство и тревожност
- Проблеми със съня
- Социална изолация
- Негативна самооценка (вкл. поради таргетрана реклама)
- Онлайн тормоз
- (Важи и за възрастните)
- Проблемът е безспорен (множество научни изследвания)

Три възможни решения

- Забрана за социалните мрежи чрез проверка на възрастта
- Ограничаване на рисковите функционалности
- Ограничаване на социалните мрежи чрез родителски контрол

(Второто и третото могат да се прилагат едновременно)

1) Забрана за социалните мрежи чрез проверка на възрастта

Забрана за социалните мрежи чрез проверка на възрастта

- Въведено в Австралия, Великобритания, Бразилия, Индонезия, Малайзия, Китай
- Звучи логично, но... има множество проблеми
- Аналогията с физическия свят не работи
- Защита на личните данни
- Проверка на възрастта = нужда от доказване на самоличност за ползване на интернет
- Лесно заобикаляне чрез VPN
- Противоречи на европейското право и на основни конституционни принципи: пример: Франция

Приложение на Европейската комисия

- ЕК е изградила zero-knowledge proof приложение за доказване на възраст
- Много елеганто, супер криптография... и един проблем.
- Потребителите са тези, които искат да заобиколят забраната
- “Age verification as a service” - прототип на Пол Мур
- Парадокс: ако има гаранция за анонимност, няма как да има гаранции срещу relay attacks
- Рискове: злонамерени доставчици, които събират лични данни на деца, за да ги пуснат в социални мрежи
- Реален сценарий: пълнолетни ученици верифицират профилите на по-малките

Проверката на възрастта от социалните мрежи е лошо решение на безпорния проблем

Проблем: политически решения взети без нужното технологично разбиране

Алтернативата: ограничаване на пристрастяващи елементи + приложения за родителски контрол

2) Ограничаване на рисковите функционалности

Ограничаване на рисковите функционалности

- Безкрайно скролване
- Pull-to-refresh
- Автоматично пускане на видеа/рийлове
- Множество нотификации по подразбиране
- Препоръчано съдържание vs хронологичен поток
- Национално vs европейско законодателство

Възможни действия

- Фейсбук твърди, че реализира “детски режим” с ограничаване на рисковите функционалности - спорна ефективност
- Местно законодателство
- Европейско законодателство / прилагане от ЕК
- Трябва да се прилага не само за деца, но и за възрастни

3) Приложения за родителски контрол

Приложения за родителски контрол

- Не изискват доказване на самоличност онлайн
- Отпадат всички проблеми с личните данни
- Контрол на родителя поради физическия достъп до устройството
- Невъзможност за заобикаляне чрез VPN
- Възможност за прецизни настройки в зависимост от социалната мрежа, възрастта на детето и др.
- В крайна сметка: родителят решава

ЗИД на Закона за закрила на детето

- Внесен на 03.11.2026
- Задължение за производителите на операционни системи да включват по подразбиране приложения за родителски контрол
- Настройки по подразбиране, на база на динамичен списък от Държавна агенция за закрила на детето (определен по методика за оценка на риска)
- Държавата дава настройките по подразбиране, но родителят решава
- Статистически данни за промени в настройките по подразбиране
- Информационна кампания към родителите, вкл. в училище
- По-висока степен на съответствие с европейското право от въвеждане на проверка на възрастта

Какво е направено до момента

- Обсъждания в парламентарните комисии по иновации и дигитална трансформация и по труда, социалната и демографската политика
- Изпратено Писмо до Европейската комисия
- Внесен Законопроект за Закона за закрила на детето

Няма спор дали трябва да защитим децата от вредните ефекти на социалните мрежи. Въпросът е как.

Благодаря!

Въпроси?